

Sygn. akt IV CSKP 39/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Roman Trzaskowski

Protokolant Katarzyna Jóskowiak

w sprawie z powództwa M. H.

przeciwko [...] M. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w E.

o nakazanie złożenia oświadczenia woli i o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 30 czerwca 2021 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 marca 2018 r., sygn. akt I AGa [...],

1) oddała skargę kasacyjną,

**2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego koszty
postępowania kasacyjnego w kwocie 8 100 (osiem tysięcy sto) zł.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił powództwo M. H. przeciwko [...] „M.” spółce z o.o. z siedzibą w E. (dalej Spółka) o nakazanie stronie pozwanej złożenia oświadczenia woli o bliżej wskazanej w pozwie treści w przedmiocie zawarcia z powodem umowy zobowiązującej pozwaną Spółkę do dostarczania wody do bliżej opisanej nieruchomości powoda położonej w E. i odprowadzania z niej ścieków oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 157 965,35 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu naprawienia szkody wyrządzonej powodowi przez bezprawną odmowę zawarcia tej umowy i pozbawienie nieruchomości powoda dostępu do wody bieżącej.

Sąd ustalił, że w dniu 1 sierpnia 2003 r. powód, prowadzący działalność gospodarczą pod firmą [...] D. [...], nabył prawo użytkowania wieczystego działek gruntu nr [...]7 i [...]8 położonych w E. przy ul. N. [...] i [...], a także prawo własności usytuowanych na niej budynków i części sieci kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej w granicach nabywanych działek. Nieruchomości te znajdują się na terenie dawnych państwowych [...] „Z.”, przekształconych w [...] H. S.A., która przeprowadziła prywatyzację tego przedsiębiorstwa państwowego przez sprzedaż na rzecz różnych przedsiębiorców, w tym powoda, zabudowanych działek gruntu, stanowiących dotychczas jeden zintegrowany kompleks. Powód zawarł z [...] H. S.A umowę, w której strony wskazały, że stroną rozliczającą się z E. [...] spółką z o.o. w E. (dalej E.) za dostawę wody miejskiej i odprowadzanie ścieków na potrzeby odbiorcy (powoda) do budynku [...] jest [...] H. S.A., zaś podstawą rozliczeń między stronami będą wskazania wodomierzy zainstalowanych w budynku. Pismem z dnia 22 września 2003 r. [...] H. S.A. poinformowała powoda, że w związku ze zmianami właścicielskimi wypowiada umowę dostawy wody i odprowadzania ścieków z dniem 31 grudnia 2003 r. Pozwana Spółka prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie produkcji gazów technicznych, konstrukcji metalowych i ich części oraz w zakresie poboru wody z rzeki E. dla celów technologicznych i przemysłowych; nabyła od [...] H. S.A. szereg zabudowanych działek położonych na przedmiotowym terenie

oraz dzierżawione dotychczas instalacje wodne i kanalizacyjne znajdujące się w granicach działek gruntu nr [...]9, [...]0, [...]1, [...]2, [...]3, [...]4, [...]5 i [X.]. Żadna z nich nie graniczy bezpośrednio z nieruchomościami powoda, a zatem żaden odcinek instalacji wodociągowej i kanalizacji, stanowiącej własność pozwanej, nie łączy się bezpośrednio z instalacjami powoda znajdującymi się na działkach nr [...]4, [...]7 oraz [...]8.

W dniu 1 stycznia 2004 r. pozwana Spółka zawarła z E. umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych następnie z poszczególnymi przedsiębiorcami, w tym powodem (w dniu 5 stycznia 2004 r.), pozwana Spółka redystrybuowała wodę pitną, dostarczając ją -na zasadach określonych w umowach-do poszczególnych nieruchomości za pośrednictwem własnej instalacji oraz instalacji poszczególnych właścicieli działek; w ten sam sposób odprowadzała z tych nieruchomości ścieki. W umowie z dnia 5 stycznia 2004 r. powód i pozwana Spółka ustalili, że stroną rozliczającą się z E. za dostawę wody i odbiór ścieków będzie pozwana Spółka, która- po otrzymaniu faktur od E., wystawi faktury na rzecz powoda, stosując cenę wody i ścieków obowiązujące w E., opierając się na ilości wody pobranej przez powoda według wskazań wodomierzy, powiększonej o straty bilansowe proporcjonalne do zużycia wody przez odbiorców rozliczanych z poszczególnych ujęć. W paragrafie 4 tej umowy strony uzgodniły, że zostaje zawarta na czas nieokreślony z trzymiesięcznym terminem wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca; zaś wygaśnięcie umowy powoduje zastosowanie przez Spółkę środków technicznych uniemożliwiających dalsze korzystanie z dostaw wody i odbioru ścieków. Woda dostarczana była do działki powoda za pomocą sieci wodociągowej należącej do pozwanej Spółki oraz sieci umiejscowionej na sąsiedniej nieruchomości P. [...] A. S. spółka jawna w E..

W trakcie obowiązywania tej umowy, w dniu 31 stycznia 2008 r. przedstawiciele Spółki, którzy weszli na nieruchomość powoda w celu odczytu wskazań wodomierza, stwierdzili w budynku [...] nielegalne ujęcie wody z wewnętrzną instalacją z całkowitym pominięciem układu pomiarowo - rozliczeniowego. W tej sytuacji pozwana Spółka, wskazując, że w okresie dwóch lat nie może zbilansować dostaw wody ze względu na różnicę bilansową wynoszącą

4900 m³ wody, najpierw wezwała powoda do uiszczenia kwoty 23 765 zł z tytułu zwrotu kosztów zakupu wody na pokrycie tej straty, a następnie wniosła o wybudowanie przez powoda na granicy jego nieruchomości studzienki pomiarowej z niezależnym urządzeniem pomiarowym w celu uniemożliwienia poboru wody z pominięciem urządzenia pomiarowego w przyszłości. W odpowiedzi na pismo Spółki powód podniósł, że będąca w trakcie wykonywania w dniu 31 stycznia 2008 r. instalacja wewnętrzna w jego budynku [...] nie była użytkowana do czasu założenia wodomierza, co nastąpiło w dniu 2 lutego 2008 r.. Odmówił zarówno zapłaty żądanej kwoty, jak i wybudowania niezależnej studzienki pomiarowej, wskazując, że ochrona licznika wody będzie znacznie utrudniona a obowiązek ten spoczywa na odbiorcy. Wobec odmowy powoda wybudowania studzienki pomiarowej, pozwana Spółka pismem z dnia 26 lutego 2008 r. wypowiedziała umowę z dnia 5 stycznia 2004 r. o dostawę wody i odprowadzanie ścieków ze skutkiem na dzień 31 maja 2008 r. Z dniem 1 czerwca 2008 r. pozwana wstrzymała dostawę wody pitnej do nieruchomości powoda.

Postanowieniem z dnia 19 marca 2008 r. policja umorzyła dochodzenie, wszczęte wskutek zawiadomienia pozwanej, w sprawie kradzieży wody pitnej w ilości 4900 m³ o wartości 23 000 zł w okresie od stycznia 2006 r. do 31 stycznia 2009 r. na terenie stanowiącym własność powoda przez wykonanie przyłącza rurą PCV do węzła ciepłowniczego wobec stwierdzenia braku cech przestępstwa.

W sytuacji wygaśnięcia umowy i wstrzymania dostaw wody oraz odbioru ścieków, powód wyraził zgodę na wybudowanie studzienki rozliczeniowo-pomiarowej, jednakże właściciel sąsiedniej działki nr [...]9 – P. [...] A. S. sp. jawna z siedzibą w E. w piśmie z dnia 16 czerwca 2008 r. skierowanym do pozwanej Spółki nie zgodził się na przyłączenie powoda do swojej sieci. W tej sytuacji pozwana Spółka w piśmie z dnia 18 czerwca 2008 r. wskazała powodowi, że wobec rozwiązania umowy z dniem 31 maja 2008 r., zawarcie nowej umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków jest uwarunkowane wybudowaniem przez powoda przyłącza ze studnią pomiarową na granicy własności rurociągu, należącego do pozwanej Spółki, tj. na działce [...]4 do wodociągu [...] oraz przesłała powodowi warunki techniczne, projekt nowej umowy i plan sytuacyjny z oznaczoną granicą własności wodociągu, zastrzegając, że powód jest zobligowany najpierw wykonać

projekt techniczny przyłącza, a następnie projekt ten uzgodnić z pozwaną Spółką. Powód nie zaakceptował ostatecznie tych warunków, stąd nie doszło do zawarcia między stronami nowej umowy o dostarczanie powodowi wody i odbiór ścieków. P. [...] A. S. spółka jawna nie wyraziła zgody na dostarczanie wody powodowi za pośrednictwem sieci położonej w granicach jej działki i stanowiącej jej własność wskazując, że powód jest skonfliktowany ze wszystkimi sąsiadami, a ponadto straszył spółkę postępowaniem sądowym w przypadku niewyrażenia zgody. W toku niniejszej sprawy spółka jawna wyraziła zgodę na korzystanie przez powoda z jego sieci wodociągowej pod warunkiem, że podłączenie nie nastąpi na działce należącej do spółki jawnej.

Powód złożył do Sądu Rejonowego w E. wniosek z dnia 15 października 2008 r. skierowany przeciwko wszystkim użytkownikom wieczystym i właścicielom działek położonych w jego sąsiedztwie na terenie byłego przedsiębiorstwa państwowego [...] „Z.” o ustanowienie na jego rzecz służebności systemu sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej stanowiącej własność poszczególnych uczestników postępowania i przebiegającej przez te działki do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, stanowiącej własność E.. Postanowieniem z dnia 1 września 2009 r. w sprawie I Ns [...], Sąd Rejonowy oddalił ten wniosek, wskazując, że nieruchomość powoda jest połączona systemem rur z siecią wodociągową przebiegającą przez działki pozwanej Spółki, a następnie łączy się z siecią miejską, stąd dostawa wody może odbyć się na podstawie umowy zawartej bezpośrednio z E..

E. [...] sp. z o.o. w E. odmówiło jednakże zawarcia z powodem umowy na dostawę wody i odbiór ścieków, uzasadniając, że miejska sieć wodociągowa jest położona pod ulicą N., zaś nieruchomość powoda nie jest do niej bezpośrednio przyłączona; powód korzystał z wody dostarczanej przez sieć stanowiącą własność pozwanej Spółki, kupioną przez tę Spółkę od [...] H. S.A.. E. wskazało, że ponieważ sieć, do której miałoby nastąpić przyłączenie nieruchomości powoda, nie jest własnością E. i nigdy nie została mu przekazana przez pozwaną Spółkę, E. mógłby dostarczać wodę powodowi po wybudowaniu przez powoda odrębnego przyłącza wodno-kanalizacyjnego, łączącego bezpośrednio jego nieruchomość z siecią stanowiącą własność E.. E. przedstawiło powodowi warunki techniczne wykonania

przyłączenia. Powód wytoczył przeciwko E. powództwo o nakazanie zawarcia z nim umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków, które zostało oddalone wyrokiem Sądu Rejonowego w E. w sprawie V GC [...]. Sąd Rejonowy podzielił stanowisko pozwanego przedsiębiorstwa podnosząc, że nieruchomość powoda nie jest nieruchomością przyłączoną do sieci E. w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, lecz nieruchomością przyłączoną do sieci pozwanej Spółki, za pośrednictwem której pozwana Spółka - na podstawie stosownych umów cywilnoprawnych zawartych z właścicielami (wieczystymi użytkownikami) działek na tym terenie - dystrybuuje wodę dostarczaną pozwanej przez E. na podstawie umowy i odbiera ścieki.

Wobec odmowy pozwanej Spółki zawarcia nowej umowy o dostawę wody, powód przedsięwziął szczegółowo opisane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku działania mające na celu zaopatrywanie jego nieruchomości w wodę, w związku z czym poniósł opisane bliżej wydatki w łącznej kwocie dochodzonej pozwem. Obecnie dostarcza do własnej nieruchomości wodę beczkowitzem, a następnie odprowadza ścieki za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej należącej do pozwanej Spółki, w związku z czym pozwana zaproponowała powodowi zawarcie umowy o korzystanie z należącej do niego sieci kanalizacyjnej, przesyłając powodowi jednostronnie podpisany projekt umowy regulującej tę kwestię; do zawarcia tej umowy nie doszło.

Opierając się na tych ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Sieci wodno-kanalizacyjne znajdujące się na terenie byłych [...] „Z.” nie są siecią w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r., poz. 2028, dalej: „u.z.z.w.”). Nieruchomość powoda nie jest połączona z siecią wodno-kanalizacyjną, będącą w posiadaniu pozwanej Spółki i jest bezpośrednio zasilana z sieci wewnętrznej, biegnącej przez działkę nr [...]9, stanowiącą własność P. [...] A. S. sp. j. Pozwana Spółka nie jest przedsiębiorcą wodno-kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 punkt 4 w zw. z art. 2 pkt 20 i 21 u.z.z.w., na którym ciąży - na podstawie art. 6 ust. 2 tej ustawy, obowiązek zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie

ścieków z każdą osobą, której nieruchomość została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy. W tej sytuacji nie było także podstaw do obciążenia pozwanej Spółki obowiązkiem naprawienia szkody, wyrządzonej, według twierdzeń powoda, w związku z odmową realizacji przez pozwaną Spółkę ustawowego obowiązku zawarcia przedmiotowej umowy.

Apelacja powoda została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...], który podzielił ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu Okręgowego.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. oraz naruszenie prawa materialnego tj. art. 15 ust. 1 w zw. z art. 1 pkt 1 oraz pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji(jedn. tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 1913, dalej: „u.z.n.k.”), art. 9 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz.U.2020 r., poz. 713), a także naruszenie art. 2 pkt 4 w zw. z art. 6 ust. 2 u.z.z.w. oraz art. 2 pkt 7 u.z.z.w. Formułując te podstawy, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sadowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, zaś zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Przytoczone unormowania nie eliminują kontroli zgodności z prawem postępowania przed sądem drugiej instancji, w przeciwnym razie bowiem wyłączona byłaby druga podstawa skargi kasacyjnej, zawierająca tylko ograniczenie w postaci wpływu naruszenia przepisów postępowania na treść rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 500/07, nie publ.). W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. polegające na zaaprobowaniu i przyjęciu przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń Sądu pierwszej instancji poczynionych na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego bez pogłębionych merytorycznych

rozważań, podczas gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim nierozpoznanie istoty sprawy oraz sprzeczność ustaleń Sądu Okręgowego z tym materiałem. Z przyczyn wskazanych wyżej zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. usuwa się spod kontroli kasacyjnej. Zgodnie natomiast z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. może stanowić skuteczną podstawę skargi kasacyjnej w razie wykazania, że sąd drugiej instancji pominął część zebranego w sprawie materiału i wydał orzeczenia wyłącznie na podstawie materiału zebranego przed sądem pierwszej instancji lub na podstawie własnego materiału z pominięciem wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji, a uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 100/98, OSNC 1999, Nr 9, poz. 146 oraz z dnia 26 marca 1998 r., II CKN 815/97, nie publ., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., III CSK 337/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 674/04, nie publ.; z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 634/12, nie publ., z dnia 5 października 2012 r., IV CSK 89/12, nie publ., z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 384/13, nie publ. oraz z dnia 19 lutego 2015 r., III CSK 180/14, nie publ.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie także wskazywano, że z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r. II CSK 478/13, OSNC-ZD 2015, nr 4 poz. 64 oraz z dnia 4 września 2014 r., I PK 25/14, OSNP 2016, Nr 1, poz. 6). Wskazane mankamenty nie występują w rozpoznawanej sprawie, albowiem z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny - po rozważeniu podniesionych w apelacji zarzutów odnoszących się do ustaleń faktycznych - uznał je za bezzasadne, a zatem ustalenia te uczynił podstawą faktyczną własnego rozstrzygnięcia i płaszczyzną oceny zawartych w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Nie są uzasadnione zarzuty naruszenia prawa materialnego - art. 2 pkt 4 w zw. z art. 6 ust. 2 u.z.z.w. oraz art. 2 pkt 7 u.z.z.w. Stosownie do art. 2 pkt 4 tej ustawy, przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne oznacza przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność. Ustawa definiuje także w art. 2 pkt 21 pojęcie zbiorowego zaopatrzenia w wodę wskazując, że jest to działalność polegająca na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Prowadzi ono działalność w sposób ciągły i niezawodny, zapewnia należyłą jakość świadczonych usług (art. 5 ust. 1). W nauce prawa podnosi się, że ze względu na zaspokajanie podstawowych potrzeb zbiorowości we wskazanym, istotnym dla życia społecznego i gospodarczego, obszarze, ustawodawstwo zapewnia silniejszy wpływ organów samorządu terytorialnego lub organów państwa na ich działalność, niż ma to miejsce w odniesieniu do innych przedsiębiorstw działających na zasadach ogólnych, co przejawia się zwłaszcza w wykonywaniu przez właściwe organy samorządu funkcji regulacyjnych (zezwoleń na prowadzenie działalności w drodze decyzji, zatwierdzanie taryf i stawek za wodę i ścieki w formie uchwał organów stanowiących). Z tych przyczyn ustawodawca nałożył na opisane przedsiębiorstwa ustawowy obowiązek zaspokajania tych potrzeb na rzecz wszystkich usługobiorców na danym terenie, przejawiający się w realizacji budowy i rozbudowy urządzeń, w tym sieci wodociągowych i kanalizacyjnych zgodnie z obowiązującymi planami i zamierzeniami jednostek samorządu terytorialnego oraz w ustawowym obowiązku zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z każdym podmiotem przyłączonym do sieci (art. 6 ust. 2 u.z.z.w). Ze względu na podstawowy charakter zaspokajanych w ten sposób potrzeb społecznych ustawa określa także sytuacje, w których przedsiębiorstwo wodno - kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne (por. art. 8). Wyposaża ponadto osoby reprezentujące przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, po okazaniu legitymacji służbowej i pisemnego upoważnienia, w prawo wstępu na teren

nieruchomości lub do obiektu budowlanego należących do osób, o których mowa w art. 6 ust. 2 i 4-7 w celu, o którym mowa w art. 7 u.z.z.w. Przedstawione wyżej cechy uzasadniają ocenę, że przedsiębiorstwa te stanowią tak zwane przedsiębiorstwa użyteczności publicznej. W obrocie gospodarczym i prawnym za przedsiębiorstwa te uważa się spółki komunalne, gminne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej (gminne zakłady budżetowe), związki międzygminne, a także gminy (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CZP 3/17, OSNC 2017, nr 11, poz. 127 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2020 r., III CSK 321/17, niepubl.). W świetle przedstawionych rozważań należy podzielić wykładnię pojęcia przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne przedstawioną przez Sąd Apelacyjny i przyjąć, że pozwana Spółka nie jest tego rodzaju przedsiębiorstwem, a zatem nie spoczywa na niej ustawowy, wynikający z art. 6 ust. 2 u.z.z.w, obowiązek zawarcia z powodem umowy o treści żądanej przez powoda.

Całkowicie chybiony jest - w ustalonym w sprawie stanie faktycznym - zarzut naruszenia art. 9 ust. 1 w zw. z art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz.U.2020 r., poz. 713). Stosownie do art. 7 pkt 3 tej ustawy, zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz. Stosownie do art. 9 ust. 1 ustawy, w celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi. W świetle ustaleń faktycznych jest bezsporne, że Gmina Miejska E., na obszarze której leży nieruchomość powoda, wykonuje wskazane wyżej zadanie własne za pomocą utworzonej przez nią E. spółki z o.o., zaś powód nie przedstawił jakichkolwiek dowodów pozwalających na przyjęcie, że Gmina E. powierzyła pozwanej Spółce realizację ciążących na gminie obowiązków w zakresie dostawy wody i odbioru ścieków

W pozwie powód wniósł o nakazanie pozwanemu - na podstawie art. 6 ust. 2 u.z.z.w. - zawarcia z nim umowy o określonej ostatecznie treści oraz naprawienia szkody wyrządzonej niezrealizowaniem tego ustawowo ciążącego na nim, według twierdzeń powoda, obowiązku. Wskazał także, że opisane w pozwie postępowanie pozwanej Spółki stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 u.z.n.k., utrudniający mu dostęp do rynku, stypizowany w art.15 ust. 1 pkt 2 i 3 u.z.n.k., stąd może domagać się roszczeń odszkodowawczych objętych pozwem także na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz 4 u.z.n.k. Odnosząc się do tych kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny podniósł, że pozwana Spółka nie jest przedsiębiorcą wodociągowo - kanalizacyjnym w rozumieniu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, a zatem zawarcie z nią dochodzonej pozwem umowy o dostawę wody mogłoby nastąpić jedynie na zasadzie dobrowolności, zgodnie z zasadą swobody umów i konstytucyjną zasadą swobody prowadzenia działalności gospodarczej przysługującej pozwanej Spółce. Sąd zaakcentował, że funkcjonowanie w ramach stosunków własnościowych, jakie ukształtowały się na terenie byłych [...] „Z.” w E. wskutek sprzedaży poszczególnych zabudowanych działek różnym nabywcom, wymagało i nadal wymaga dobrej woli i harmonijnej współpracy oraz niekiedy ustępstw ze strony wszystkich zainteresowanych podmiotów, posiadających równoprawny status właścicieli sąsiadujących ze sobą nieruchomości, które są jednocześnie powiązane wieloma zależnościami wynikającymi z różnego rodzaju wspólnych instalacji oraz wspólnych rozwiązań drogowo-komunikacyjnych. W związku z tym powód nie miał, w ocenie Sądu Apelacyjnego, podstaw do wysuwania kategorycznych żądań (roszczeń) wobec właścicieli pozostałych nieruchomości na tym terenie, w tym w stosunku do pozwanej Spółki, co odnosiło się również do zawarcia spornej umowy. Zarówno pozwana, jak i właściciele sąsiednich nieruchomości, np. A. S., podnosili w toku sprawy, że powód jest osobą konfliktową i skłóconą ze wszystkimi właścicielami działek położonych na tym obszarze. O braku woli porozumienia powoda z pozostałymi podmiotami świadczyło, że powód jako jedyny właściciel nie podpisał umowy o sprawowanie przez pozwaną Spółkę zarządu wspólną infrastrukturą. Okoliczności te uzasadniają, zdaniem Sądu Apelacyjnego, ocenę, że zachowanie

pozwanej Spółki nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego ani dobrymi obyczajami. Zarzuty powoda, że pozwana Spółka bez uzasadnionej przyczyny odmawia zawarcia z nim umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z jego nieruchomości i bezpodstawnie różnicuje go w stosunku do innych podmiotów, z którymi umowy tego rodzaju zawarł, dążąc do wyeliminowania go z rynku jako podmiotu konkurencyjnego, nie są trafne, albowiem nie uwzględniają okoliczności, że pozwana Spółka, nie będąc przedsiębiorcą wodociągowo - kanalizacyjnym, nie miała i nie ma obowiązku zawarcia umowy z powodem, zwłaszcza w sytuacji, w której pozostawała z nim w sporze na tle zarzucanych nieprawidłowości w korzystaniu przez powoda z uprzednio dostarczanej wody oraz jej rozliczaniu. Odnosząc się do sformułowanego w apelacji zarzutu naruszenia przytoczonych wyżej uregulowań ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Sąd Apelacyjny podniósł, że w świetle ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych, nie ma podstaw do przyjęcia, iż pozwana Spółka, wypowiadając powodowi umowę z dnia 5 stycznia 2004 r., a następnie odmawiając zawarcia nowej umowy - dopuściła się czynów nieuczciwej konkurencji, działała w sposób sprzeczny z prawem lub z dobrymi obyczajami w celu naruszenia interesów powoda jako podmiotu prowadzącego konkurencyjną działalność gospodarczą. Podkreślił, że strony znalazły się w konflikcie, który nie może obciążać jedynie pozwaną Spółkę, i którego strony nie potrafiły dotychczas zgodnie rozwiązać. Nie oznaczało to jednak, że pozwana Spółka powinna ustąpić powodowi, a jeśli tego nie czyni, to naraża się na ujemną ocenę na podstawie przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. W szczególności zaś nie mogło to oznaczać, że w konsekwencji nierozwiązania tego sporu pozwana wyrządziła ze swojej winy powodowi szkodę, którą powinna naprawić zgodnie ze zgłoszonym w pozwie roszczeniem odszkodowawczym.

W skardze kasacyjnej powód zakwestionował to stanowisko Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie art.15 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 4 u.z.n.k. przez przyjęcie, że kwalifikacja działań pozwanej Spółki w oparciu o przepisy tej ustawy wymaga istnienia stosunku konkurencji pomiędzy powodem i pozwanym, podczas gdy taka konieczność nie występuje. Połączył ten zarzut z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. polegającym na błędnej

ocenie, że działanie pozwanego nie narusza dobrych obyczajów i obowiązujących przepisów prawa, podczas gdy pozwany zakazując odsprzedaży wody podmiotom trzecim zyskał wyłączność sprzedaży wody, zaś on sam jako wykonawca zadań własnych gminy w tym zakresie na terenie siedziby pozwanego miał obowiązek dostarczać wodę powodowi.

Stosownie do 15 ust. 1 pkt 3 u.z.n.k., czynem nieuczciwej konkurencji jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, w szczególności przez rzeczowo nieuzasadnione, zróżnicowane traktowanie niektórych klientów. Art.18 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 4 tej ustawy przewidują zaś, że w razie dokonania czynu nieuczciwej konkurencji, przedsiębiorca, którego interes został zagrożony lub naruszony, może żądać zaniechania niedozwolonych działań oraz naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych. O niedopuszczalności zawarcia w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. był już mowa we wcześniejszej części uzasadnienia. W odniesieniu do wywodów skarżącego dotyczących naruszenia przez Sąd Apelacyjny przytoczonych wyżej norm ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji należy podnieść, że pozwana Spółka wskazała przyczyny powstałego między stronami sporu i racjonalnie umotywowwała przyczyny skorzystania przez nią z umownie zastrzeżonego uprawnienia do wypowiedzenia umowy z dnia 5 stycznia 2004 r. w sytuacji uzasadnionego okolicznościami podejrzenia, że powód pobiera wodę dostarczaną przez Spółkę w ramach tej umowy poza urządzeniem pomiarowym. Spółka wskazała, że wypowiadając umowę z dnia 5 stycznia 2004 r w sytuacji, w której powód nie zgodził się na budowę studzienki pomiarowej na granicy jego nieruchomości z sąsiednią działką, kierowała się dbałością o własny interes ekonomiczny, polegający na zapobieżeniu ponoszenia przez Spółkę kosztów dostawy przez E. wody, której nie mogła następnie rozliczyć z jej odbiorcami według wskazań wodomierzy na nieruchomościach poszczególnych odbiorców (różnica bilansowa wynosząca 4900 m³ wody w okresie dwóch lat, której koszty poniosła pozwana Spółka). Postępowania pozwanej Spółki nie można zatem uznać za przejaw niedozwolonej dyskryminacji powoda przez rzeczowo nieuzasadnione, zróżnicowane traktowanie niektórych kontrahentów. Nie stanowi jej ani rozwiązanie z nim umowy z dnia 5 stycznia 2004 r., skoro podpisując ją, powód zaaprobował

możliwość jej wypowiedzenia w przyszłości przez każdą ze stron, ani odmowa zawarcia z nim nowej umowy w tym przedmiocie, skoro na pozwanej Spółce nie ciąży ustawowy obowiązek jej zawarcia, a dotychczasowy przebieg wzajemnych kontaktów wskazuje na duże prawdopodobieństwo kolejnych konfliktów, w tym kolejnych postępowań sądowych. W nauce prawa podnosi się, iż swoboda działalności gospodarczej zagwarantowana w art. 22 Konstytucji RP przejawia się także w wolności wybrania przez przedsiębiorców kierunków ich działalności, co przekłada się na decydowanie o tym, z kim i na jakich warunkach będą zawierać określone umowy. Gwarancją tej zasady jest w prawie cywilnym zasada swobody umów (art. 353¹ k.c.). Warunki dokonywanych transakcji ustalane są indywidualnie przez strony, choć zróżnicowany jest stopień wpływu każdej z nich na treść stosunków prawnych. W świetle art. 15 ust. 1 pkt 3 u.z.n.k. zróżnicowane traktowanie musi być "rzeczowo nieuzasadnione", a zatem nieobiektywne, nie poparte jakimikolwiek okolicznościami i racjonalną motywacją ocenianą z punktu widzenia kryterium należytej dbałości podmiotu, któremu zarzuca się czyn nieuczciwej konkurencji, o jego własne interesy.

W tym stanie rzeczy, orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 108 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).